

Kjak

Brandur Sandoy
borgarstjóri á Sandi

Kommunu- saman- leggingar

Nú uppskot um kommunusamanleggingar er komið úr landsstýrinum, hevur mikið kjak stungið seg upp í samfelagnum, hvørt samanleggingar er ein gongd leið ella ikki. Málið er als ikki ókent og innihaldið heldur ikki nýtt, men longu tykjast løgtingslimir at hokna.

Undirritaði er rímuliga nýggjur í politikki, og møguliga er hetta við at mynda støðutakan mína í hesum máli.

Sum partur av einum samdum kommunustýri á Sandi, varð eg í farnu viku við til at melda greitt út, at eg taki undir við at Sandoyggin, Skúgví og Stóra Dímun, verða lagdar saman í eina felagskommunu.

Man kann altíð seta spurnartekin við, um skipanin við eini felagskommunu verður betri enn verandi skipan.

Mínspurningur er hinvegin, hvørt verandi skipanin við nógvum småum kommunum gagnar Sandoyarøkinum?

Mær vitandi hevur økið verið fyrri støðugari afturgongd í fólkatáli seinnu árinum. Samstørvini í økinum, læknin, skúlin o.o., hava verið merkt av innanhýsis ósemjum. Samanlagt liggur økið á knøunum av skuld. Almennar iløgur eru so at siga ongar fingnar til økið. Hetta ber ikki júst brá av at skipanin hevur gagnað økinum.

Tað er lætt at finna argumentini fyrri hví vit eiga at vera ein felagskommuna, men higartil hava sera fá argumentir verið frammi fyrri, hví vit skulu halda fast við verandi skipan, tó Skúvoyar kommuna

hevur meldað út, at tey vænta at hvørva í eini felagskommunu.

Egvæntiikkiat kommunusamanlegging eina kemur at venda gongdini í økinum, tí tað skal munandi sterkari lútur til. Men kommunusamanleggingar er ein fortreyt fyrri, at vit sum øki kunnu gera okkum galdandi við krøvum okkara mótvegis restini av landinum. Kommunusamanlegging snýr seg ikki um at missa teritorium mótvegis hvør øðrum, men sum øki at vinna land, sum vit hava mist undir verandi skipan.

Spurningurin er so um vit lokalt í økinum eru bangin fyrri hvat fólkið hevði sagt, um so varð at fólkið fekk møguleikan at siga sína meining. Spurningurin er um vit eru bangin fyrri at lokalar alliansur fara fyrri skjeytið, um bólturin varð tveittur upp heilt av nýggjum?

Málið um kommunusamanleggingar er sera stórt og principielt mál. Eg fari tí at mæla til, at fólkið í økinum sleppur til orðanna, soleiðis at vit sum eru vald av fólkinum vita hvør fólksins vilji í hesum máli er, og hvat vit tí skulu arbeiða fram ímóti.

Sands kommuna hevur fyrri rúmari tíð síðani samtykt at halda fólkaatkvøðu um málið, og um so er at kommunustýrið velur at halda fast við hesa samtykt, verður væntandi skipað fyrri fólkaatkvøðu í heyst.

Eyðun á Lakjuni
býráðslimur í Fuglafirði

Viðmerkingar til kjakið um kommunusamanlegging

Fyri góðum 14 døgum síðani kom út til hoyringar uppskot frá landstýriskvinnuni í innlendismálum, Helenu Dam á Neystabø, um kommunusamanleggingar. Her eru nakrar viðmerkingar til málið

Tað, at málið verður lagt út til hoyringar í bert 14 dagar í bestu feritíð, er eftir míni metan ein stór vanvirðing av politisku skipanini í síni heild, og átti als ikki at komið fyrri. Beinanvegin her sæst, at okkurt er spinnandi galið, og tú fært ein ringan smakk í munnin.

Fyrst eitt sindur um “burðardyggeheit”, - hetta nýggja orðið, sum øll nú eru farin at láta sum papageykar. Eingin veit veruliga, hvat tað merkir. Eg havi t.d. roynt at spurt - eisini millum hægstu politikarar her á landi - nær ein kommuna er burðardygge, - men eg fái onki svar. Eg síggi annars í hesum uppskotinum, at Sandoyggin er burðardygge, at Sundalagið er burðardygge, men at Fuglafjørður er ikki burðardygge. Gøta/Leirvík ella Eysturkommuna er heldur ikki burðardygge. Tá er tað, mann spyr seg sjálvan: Hvar er logikkurin.

Tað eru nógvir mátar at argumentera uppá. Eg kann t.d. siga, at Fuglafjørður er fimtstørsta pláss í landinum - tí tað er tað. Vit hava so at siga alt, ið skal til fyrri at reka eina kommunu. Her eru skúlar, barnagarðar, eldra-sambýli, nógv arbeidsplass, ein rúgv av mentanarligum og ítróttaligum tilboðum, handlar - og eg kundi hildið á. So kemur spurningurin hjá mær: Er landið snikkað saman á rættan hátt, tá ið fimtstørsta bygd ella staður, sum annars klárar seg fint sjálvur, ikki kann vera ein sjálvstøðug kommuna, - um hon ynskir tað. Skal hon ímóti sínum vilja verða av-tikin sum kommuna? Er tað rímligt? Eru landsins lógir ikki tá tilpassaðar eftir onkrum øðrum landi enn okkara egna, kæra fosturlandi?

Eg kann halda fram at argumentera. Í Fuglafjarðar

kommunu búgva uml. 1550 menniskju. Tað er uml. 3,1% av samlaða fólkatálinum í Føroyum. Sum flestum kunnigt, so stendur Fuglafjørður rímliga sterkur reint vinnu-

Okkurt er spinnandi galið, og tú fært ein ringan smakk í munnin

liga. Ein leyslig, men tó realistisk meting sigur, at vit eiga uml. 2 mia. av samlaðu føroysku bruttotjóðarúttøkuni, sum er uml. 13 mia. Hetta umroknað í prosentum er uml. 15. Tað vil so siga, at Fuglafjørður við sínum reiðiliga 3% av fólkinum og 15% av samlaða BTÚ'num í Føroyum kortini sambært skarpastu heilunum í Havn ikki er burðardygge. Tá er tað aftur, eg spyrji meg sjálvan: Hvar er logikkurin?

Hvat skal forða fyrri, at ein slík kommuna skal klára at taka sær av sínum gomlu sjálv, - serliga tá ið hugsað verður um, at pengar fylgja við til at gera hesa uppgávu fyrri? Eldraøkið í Føroyum kostar uml. 400 mió. kr. Verða pengarnir býttir javnt eftir fólkatálinum, er okkara partur í Fuglafirði uml. 12,3 mió. kr. um árið. Skulu vit ikki klára hesa uppgávu sjálvi? Ella um vit nú saman við grannunum meta, at vit gera hetta best í felag, lat okkum so sleppa at gera tað í friði.

Okkurt er spinnandi galið, og tú fært ein ringan smakk í munnin

Í februar mánað í ár fingur kommunufeløgini skriv frá táverandi landstýriskvinnuni í innlendismálum, Anniku Olsen, har tey verða biðin um at taka støðu til eina fólksliga tilgongd í hesum máli. Í hesum sambandi

verður beinleiðis tosað um fólkaatkvøður í einstøku kommununum. KSF svarar, at tikið verður undir við eini fólksligari tilgongd, og at stýrið tekur undir við, at

Innlendismálaráðið í samráð við kommunurnar nýtir fólkaatkvøður í teimum einstøku kommununum sum amboð í fólksligu tilgongdini.

Í uppskotinum, vit nú fáa til hoyringar frá Helenu Dam á Neystabø, er alt tað fólksliga - eg vil heldur kalla tað, alt tað demokratiska - tikið út. Nú skal alt bara tvingast saman - um tú vilt tað ella ikki. Lurtið eftir hvat §6 stk. 3 í lógaruppskotinum sigur: “Fyri tær eindir, ið ikki innan ásettu freist eru skipaðar við sjálvbodnari samanlegging, ger landstýrismaðurin sbt. § 4 uppskot til avtalu um samanlegging, sum avvarðandi kommunustýri skulu samtykkja innan eina freist, ið landstýrismaðurin ásetir.” Løgdu tit til merkis har stendur “kommunustýri skulu samtykkja”. Í góðum, gomlum sovjettstíli. Tað við siga, at eg sum kommunustýrslimur veri tvingaður at samtykkja nakað, sum gongur djúpt ímóti míni egnu sannføring og samvitsku. So langt úti er tað. Nei, góða Helena, den går ikke. Hatta fært tú ikki meg til.

Tí var tað ikki minni hugstoytt at hoyra fyrrverandi landstýriskvinnuna og nú løgtingskvinnuna, Anniku Olsen í ÚF tann 5. juni á miðdegi siga, at hon fór at taka undir við hesi lóg, tí, sum hon segði, stórt sæð ikki

eitt komma var flutt í mun til hennara egna uppskot. Eg skilji einki. Fyri mær er alt vent á høgdið. Er tað ikki munur á at hava eina fólkaatkvøðu um eitt so týðandi mál og so at gera tað beint ímóti fólksins vilja. Ja, eg spyrji bara!

Kommunustýrini, sum eru longdi armur borgarans, standa nú í kø at fortelja tykkum, kæru landspolitikarar, at tey vilja ikki tvingast saman við lóg. Í Vági var fólkaatkvøða fyrri nøkrum árum síðani, og har segði ein greiður meiriluti av fólkinum, at tey ynsktu, at Suðuroyggin var 2 kommunur heldur enn 1. Tað eru bert góðir 3 mánaðir síðani, at 6 borgarstjórar í 6 meðalstórum kommunum alment heita á løgting og landstýri um at binda frið og gevast við øllum tosi um tvungna kommunusamanlegging, samstundis sum kommunufeløgini ferð eftir ferð hava boðað frá, at tær ikki vilja kennast við tvungna kommunusamanlegging. Ávirkar alt hetta einki. Hevur hetta onki at siga? Nei, tað tykist sum um, at tað telur onki, hvat fólkið heldur. Bara strikurnar passa á onkrum skrivborði í onkrum málaráði í Havn, so er alt finasta slag.

Mín áheitan á politiska systemið skal vera, at tit sum minsta mark lata fólkaaviljan ráða. Tað má tó vera tað minsta! Hava tit ætlanir um at leggja kommunur saman, spyrjið so fólkið. Annars eri eg sannførdur um, at um uppleggið frá landstýrinum var, at tað vóru einar 12 - 15 kommunur her á landi, og at samstarvsøkini vóru á leið tað, sum uppskotið leggur upp til, var alt hetta als ongin trupulleiki, og tað gekk sum smurt ígjøgnum allastaðni.